

Dr. Gellérné dr. Lukács Éva

lukacseva@freemail.hu

Úton ...

Szeged, 2009. május 14.

Felütés

- Szent István a fiához intézett intelmeinek VI. fejezetében fogalmazott: *„A vendégek s a jövevények olyan nagy hasznot hajtanak, hogy méltán állhatnak a királyi méltóság hatodik helyén. Hiszen kezdetben úgy növekedett a római birodalom, úgy magasztaltattak fel és lettek dicsőségessé a római királyok, hogy sok nemes és bölcs áradt hozzájuk különb-különb tájakról. [...] Mert amiként különb-különb tájakról és tartományokból jönnek a vendégek, úgy különb-különb nyelvet és szokást, különb-különb példát és fegyvert hoznak magukkal, s mindez az országot díszíti, az udvar fényét emeli, s a külföldieket a pöffeszkedéstől elrettenti. Mert az egy nyelvű és egy szokású ország gyenge és esendő. Ennélfogva megparancsolom neked, fiam, hogy a jövevényeket jóakarattal gyámolítsad és becsben tartsad, hogy nálad szívesebben tartózkodjanak, mintsem másutt lakjanak”*

Témák

- Elméletek és személyi hatály
- Jogelvek jogérvényesítő hatásai
- Idegenrendészeti jogosultságok (2004/38/EK irányelv szabályai és EB esetei):
  - Kilépés – belépés joga, Tartózkodási formák (huzamos, cst.ok jogai), Kiutasítás
- Munkavállalók egyéb jogai (1612/68/EGK rendelet)
  - EB jogesetei

Elméletek

- Uniós polgárok – kezdetektől liberális megközelítés, később restriktív
- Harmadik államok állampolgárai
  - Klasszikus elméletek
  - Duális munkaerőpiaci elmélet
- Átmenetek
  - Nemzetközi szerződése

Funkcionális megközelítés

- EKB
- Jogkiterjesztési érvelési technika
  - Közösségi munkavállalók jogai
  - Kifejezetten szabályozott csoportok
  - Uniós polgárok!
- Egy új koncepció felé
  - Tartózkodási alapú rendszerek

Jogelvek - jogérvényesítés

- Diszkrimináció tilalom
  - Közvetlen, közvetett, fordított
- Diszkrimináció nélküli akadályok
  - A „gondolkodás” kiterjesztése
- Közvetlen hatály
  - Vertikális
  - Horizontális

Idegenrendészeti jogosultságok

- A Szerződés 39(3) cikke kimondja:
- (1) A Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását.
- (2) (diszkrimináció tilalom).
- (3) A közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra is figyelemmel, a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy:
  - a) tényleges állásajánlatokra jelentkezzen;
  - *b) e célból a tagállamok területén szabadon mozogjon;*
  - *c) munkavállalás céljából valamely tagállamban tartózkodjon az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatására vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek megfelelően;*
  - *d) egy tagállamban történő alkalmazását követően a Bizottság által végrehajtási rendeletekben meghatározott feltételek mellett az adott tagállam területén maradjon.*

2004/38/EK irányelv- személyi hatály

- Az irányelv megtartja azt a fő elvet, miszerint a gazdaságilag aktív és inaktív személyek Unión belüli szabad mozgása és az ehhez kapcsolódó tartózkodás csak az uniós polgárok és meghatározott családtagjaik jogosultságát jelenti.
- Kilépés és belépés „birtoklással”

Bejelentkezés

- *EB: „a kiutasítás, mint a bejelentési kötelezettség elmulasztása esetére előirányzott szankció ... biztosan összeegyeztethetetlen a Szerződés rendelkezéseivel, mert tagadja a Szerződés által garantált és biztosított jogot”. Továbbá, „... nem arányos olyan büntetés kiszabása, amely a személyek szabad áramlásának akadályát képezi”* *Watson & Belmann (118/75)*
- 2004/38/EK 5 (5) cikk: A tagállam megkövetelheti az érintett személytől, hogy ésszerű és megkülönböztetésmentes határidőn belül jelentse be a területén való jelenlétét. E követelménynek való meg nem felelés esetén az érintett személy arányos és megkülönböztetésmentes szankcióval sújtható.

Tartózkodás

- 2004/38/EK, 6. cikk: (1) Az uniós polgárokat érvényes személyazonosító igazolvány vagy útlevel birtokában külön feltételek és más formai követelmények nélkül három hónapig megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén.
- Három hónapot meghaladó tartózkodás
- Az irányelv 16. cikke kimondja: *„Azok az uniós polgárok, akik jogszerűen öt évig folyamatosan a tagállam területén tartózkodtak, huzamos tartózkodásra szereznek jogosultságot”*.

Jogosultak köre

- RSZ 39 (1) A Közösségen belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását.
- A 1612/68/EGK rendelet 1. cikke definiálja a közösségi munkavállaló fogalmát:
  - ... egy tagállam bármely állampolgárának, az állandó lakóhelyére tekintet nélkül (C-368/90 Micheletti), joga van arra, hogy egy másik tagállam területén munkát vállaljon, és munkavégzést folytasson.

Munkavégzés – munkavállaló

- A munkavégzés tartalmával kapcsolatban az EB kimondta: a szabad mozgás joga csak a tényleges és valóságos (*genuine and effective*) gazdasági tevékenységet végzőket illeti meg, és nem illeti meg azokat, akik olyan gazdasági tevékenységet végeznek, ami elhanyagolható vagy mellékes jelentőségű (*marginal and ancillary*). Levin, 53/81.
  - *Lawrie-Blum, a Kranemann, a Kempf, a Meeusen, a Steymann, a Bettray, a Raulin és a Bernini*
- Munkajogi Zöld Könyv!

1612/68/EGK rendelet

- 3-4. cikk: diszkrimináció tilalma
- 5. cikk: álláskeresés joga
- 7-8. cikk:
  - az álláskeresés segítése;
  - egyenlő bánásmód a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében (beleértve a munkanélkülivé válást és az átképzést);
  - egyenlő bánásmód a szociális- és adókedvezmények terén;
  - egyenlő bánásmód a szakiskolai képzésben és átképzésben;
  - egyenlő bánásmód a szakszervezeti tagság és azzal kapcsolatos jogok terén;
  - egyenlő bánásmód a lakhatás terén.

Álláskeresés – átmeneti időben felfüggesztve

- *„A tagállami állampolgárok azon joga, hogy a másik tagállam területére lépjenek és ott tartózkodjanak a Szerződésben meghatározott célok érdekében, így különösen ... munkahelykeresés céljával, egy közvetlenül a Szerződésből folyó jogosultság ...” (Royer 48/75)*
- Ellentétes a közösségi joggal a kiutasítás, ha az illető személy bizonyítani tudja, hogy munkát keres, és hogy valódi esélye van valamely munkahely betöltésére (C-292/89 Antonissen)
- 2007. évi I. 9. § (1) Az EGT-állampolgár a 2. § c) pontjában meghatározott keresőtevékenysége megszűnése esetén a 6. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tartózkodási jogát megtartja, ha
  - a) balesettel vagy egészségkárosodással összefüggő és gyógykezelést igénylő állapota miatt keresőképtelen,
  - b) keresőtevékenysége megszűnését követően külön törvényben meghatározott álláskeresővé vált, vagy

Foglalkoztatási feltételek

- 7. cikk
- (1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.
- (4) Kollektív vagy egyéni szerződés vagy bármely más kollektív megállapodás azon rendelkezése, amely másik tagállam állampolgárait illetően megkülönböztető feltételeket határoz meg vagy engedélyez a foglalkoztathatóság, a foglalkoztatás, a javadalmazás, egyéb munkafeltételek vagy a munkaviszony megszüntetése tekintetében, érvénytelen.
  - elbocsátás elleni speciális védelem (Marsman, 44/72)
- Kivétel: nyelvtudás elvárása!

-
- *„...az előremenetel feltételei egyértelműen azon munkavállalók hátrányára érvényesülnek, akik karrierjük egy részét más tagállami közszolgálatban töltötték. Emiatt sértik a Szerződés [jelenlegi 39.] cikkében és a 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7(1) és 7(4) cikkeiben megjelenő diszkrimináció tilalom elvét” (Kalliope C-15/96)*

Szociális- és adókedvezmények

- *„[A közösségi munkavállaló] a hazai munkavállalókkal azonos szociális- és adókedvezményeket élvez.” (7(2) cikk)*
- Van der Mei „funkcionális megközelítésnek” nevezi, amelynek a lényege, hogy minden ellátást/jogot meg kell adni az egyenlő bánásmód alapján, amely ösztönözheti a szabad mozgás jogának gyakorlását.
- Ide tartozik minden kedvezmény (előny), ami javítja a kérelmező élet- vagy munkafeltételeit, hozzájárul a fogadó államban a fokozott gazdasági, társadalmi beilleszkedéshez, ezáltal alkalmas arra, hogy ösztönözze a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgását (207/78 Even)

Munkaviszonnyal összefüggő és össze nem függő kedvezmények

- Matteucci eset, ösztöndíj megpályázása: *Ha a saját munkavállalóiknak jogot biztosítanak más tagállami képzésre, ezt a lehetőséget ki kell terjeszteniük a területükön dolgozó közösségi munkavállalókra is” (235/87)*
- Az Európai Bíróság a *Reina* esetben a közösségi munkavállalóknak gyermekszületéssel összefüggésben nyújtott kölcsönt is szociális előnynek minősítette.

Egyéb jogok

- Lakhatás: *Bizottság v Görögország (305/87)* eset lényege, hogy a görög jogszabályok szerint csak görög állampolgárok voltak jogosultak – engedéllyel – ingatlant vásárolni az ország 55 százalékát kitevő, határövezetnek minősülő területeken. A Bizottság szerint ez ellentétes volt a Szerződés 39., 43. és 49. cikkeivel. Az Európai Bíróság idézte a 1612/68/EGK rendelet 9(1) cikkét, majd kimondta, hogy „*a lakhatáshoz és ingatlanszerzéshez való jog a munkaerő szabad mozgásához kapcsolódó jog (corollary) és ezért a diszkrimináció-tilalom alá tartozik*”
- Szakszervezeti jogok (C-118/92 *Bizottság v Luxemburg*)

Átmeneti idő

- 2+3+2 év
- Eltérés a Szerződéstől
- Eltérés a 1612/68/EGK r. 1-6. cikkeitől
  - Hozzáférés nem/egyenlő bánásmód igen
- Garanciális szabályok beépítése
  - Standstill klauzula
  - Közösségi preferencia
  - 12 hónapos szabály
  - Harmadik állampolgár családtagok
  - Munkaerőpiacra jutás lényeges javulása
  - Védintézkedések rendszere

Konklúzió

- Kibővült személyi kör
- Kibővült jogosultságok
- Kibővült jogérvényesítési eszközök
- Európai Bíróság óriási szerepe
- Uniós polgár nemcsak gazdasági faktor, hanem az európai béke hordozója
- Egyenlő bánásmódé és tartózkodási alapú rendszereké a jövő

-
- Köszönöm a megtisztelő figyelmet!